

Kamishibai - priča u slikama

Sirotić, Lana

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:670135>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-07**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

LANA SIROTIĆ

KAMISHIBAI-PRIČA U SLIKAMA

Završni rad

Pula, prosinac 2017.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

LANA SIROTIĆ

KAMISHIBAI - PRIČA U SLIKAMA

Završni rad

JMBAG: 0009062760, izvanredni student

Studijski smjer: Stručni studij predškolskog odgoja

Predmet: Likovna i scenska umjetnost

Znanstveno područje: Umjetničko područje

Znanstveno polje: Kazališna umjetnost

Mentor: Breza Žižović mag. art. paed., pred

Pula, prosinac 2017.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Lana Sirotić, kandidatkinja za prvostupnicu Predškolskog odgoja ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine.

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Lana Sirotić dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom „Kamishiba- priča u slikama“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Predmet i cilj rada.....	2
1.2. Metodologija rada.....	2
1.3. Struktura rada.....	3
2. POJAM KAMISHIBAI	4
2.1. Povijesni razvoj Kamishibai-a.....	5
2.2. Preteče Kamishibai-a	7
2.3. Vrste Kamishibai-a	11
3. RAZLIKE IZMEĐU KAMISHIBAI-A I SLIKOVNICE	13
4. KARAKTERISTIKE FORME KAMISHIBAI	14
4.1. Vizualni efekti	14
4.2. Slike ili ilustracije	15
4.3. Priča (Tekst).....	17
4.4. Interakcijski oblik forme Kamishibai.....	19
5. KAMISHIBAI KAO OSOBNA PRIČA ILI MONOGRAFIJA	20
6. KAMISHIBAI U DRUŠTVENOM I PRIRODOSLOVNOM PROGRAMU I SVIJETU	21
7. NAČINI IZVOĐENJA UZ KAMISHIBAI	23
7.1. Bez pozornice.....	23
7.2. Pozornica	23
8. KAMISHIBAI U PREDŠKOLSKOM ODGOJU I OBRAZOVANJU	25
8.1. Kamishibai radionica	26
9. IZRADA KAMISHIBAI PRIČE „ LUTALICE“	29
9.1. Izrada pozornice.....	29
9.2. Sadržaj priče „ LUTALICE“	31

9.3. Oslikavanje	33
10. KAMISHIBAI PRIČA „LUTALICE“ U DJEČJEM VRTIĆU “GRDELIN”	37
10.1. Izvođenje Kamishibai priče „Lutalice“ u skupini „Pužići“	37
10.1.1. Uvodni dio.....	37
10.1.2. Glavni dio.....	38
10.1.3. Završni dio	38
10.2. Dječji radovi.....	41
11. ZAKLJUČAK.....	49
LITERATURA.....	51
POPIS SLIKA.....	52
SAŽETAK.....	54
SUMMARY	55
PRILOZI.....	56

1. UVOD

Zadirući daleko u prošlost Japanske umjetnosti kazališta, nailazimo na formu pripovijedanja priča zvanu Kamishibai, koja bi mogla biti veoma zanimljiva djeci, a u Hrvatsku je tek počela pristizati i za sada nije toliko poznata. „*Kamishibai je forma pripovijedanja odnosno izvođenja priča koja se pojavila u Japanu u kasnim 1920-tima, a najveću je popularnost dosegla do 1950-tih. U Japanskom jeziku Kamishibai (kah-mee-shee-bye) znači papirnata drama ili popularnije papirnato kazalište. Oblik je pripovijedanja priča koji kombinira upotrebu raznih vizualnih efekta i crteža s privlačnim pripovijedanjem živućeg voditelja*“. (Las Casas, 2006:8, vlastiti prijevod) Pripovjedač uličnih Kamishibai priča bio je čovjek koji bi putovao biciklom od sela do sela, grada do grada, prevozeći njime drvenu kutiju koja bi služila kao pozornica za izvođenje priča. U toj kutiji izmjenjivao bi kartice s velikim slikama koje bi pratile priču koju bi pripovijedao. Udarajući drvenim palicama, pozvao je djecu da se okupe oko njega. Naime, njegov glavni zadatak, uz to da zabavi djecu, ali i odrasle, tijekom velike ekonomske krize u ondašnje vrijeme u Japanu i uslijed posljedica Drugog svjetskoga rata, bila je prodaja ručno izrađenih slatkiša. Pripovjedač je, uz velik smisao za što bolju dramatizaciju priče, zadržavao pažnju slušača te često priče pripovijedao u serijama kako bi se svaki put odazvali na sljedeće izlaganje jer ih je na taj način ostavljao u neizvjesnosti i željnima novih radnji i zbivanja. (Nash, 2009:4, vlastiti prijevod)

Kamishibai, kao jedna vrsta kazališne umjetnosti, skoro je izumrla nakon izuma televizije 1950-te. Ipak mnogo godina kasnije, i to ne samo u Japanu, javlja se zanimanje za tu vrstu umjetnosti kod velikog broja učitelja, predavača, knjižničara, pa čak i industrijskih kompanija te raznih drugih osoba koje se bave publiciranim izlaganjima, predstavljajući uspješnu metodu izlaganja iskoristivu u različite svrhe, od zabavne, informativne do edukativne.

Na stranicama koje slijede, nastoji se govoriti o prošlosti Kamishibai-a, vrstama, karakteristikama i mehanizmima koje forma mora zadovoljiti te kako Kamishibai primijeniti u radu s djecom već od predškolskog uzrasta.

1.1. Predmet i cilj rada

Cilj rada u uskoj je vezi s predmetom rada. Temeljni cilj ovoga rada je objasniti što je to Kamishibai, koja je svrha njegove primjene, te na koji način se može primijeniti prilikom odgoja i obrazovanja. Kako bi se ovaj cilj mogao ostvariti, potrebno je analizirati razvoj Kamishibai-a, njegovo značenje i učinak primjene u predškolskim odgojnim ustanovama. Također, na koji način se ovaj oblik pripovijedanja može približiti djeci i primijeniti u odgojno-obrazovnim ustanovama, tj. ovom slučaju u predškolskoj ustanovi.

1.2. Metodologija rada

U izradi završnog rada koriste se primarni i sekundarni izvori podataka. Njihovo prikupljanje obavlja se metodom istraživanja za stolom (desk research). Kod analize sekundarnih izvora prikuplja se iz odgovarajuće znanstvene i stručne literature, časopisa, baza podataka i ostalih internetskih izvora, koji služe kao temelj za izgradnju teorijske podloge. Nadalje, nakon proučavanja literaturnih podataka do samih rezultata istraživanja, dolazi se primjenom u samoj praksi tj. u ovom slučaju provođenjem aktivnosti u predškolskoj ustanovi. Svrha je ovog završnog rada predstaviti djeci sam pojam Kamishibai, upoznati djecu s navedenom formom te prikazati utjecaj njegove primjene na učenje i razvoj djece u predškolskim ustanovama. Također, svrha ovog rada je predstaviti odgojno-obrazovnim djelatnicima novu tehniku koju i sami mogu primjenjivati u daljnjem radu .

1.3. Struktura rada

Rad je podijeljen u 11 poglavlja koji su međusobno povezani.

- ✓ U prvom dijelu poglavlja je uvod koji ima postavljen cilj i predmet rada s metodologijom i strukturom.
- ✓ Drugim dijelom poglavlja započinje teoretska osnova. Objašnjava se pojam Kamishibai, njegovo porijeklo, razvoj i preteče vrste forme.
- ✓ Treći dio poglavlja predstavlja činjenične razlike između Kamishibai-a i slikovnice.
- ✓ Četvrti dio poglavlja sadrži karakteristike i mehanizme sastavljanja i izade Kamishibai priče do samog izlaganja koje uključuje vizualne efekte izlaganja, pisanje teksta tj. priče i oslikavanje slika.
- ✓ Peti dio poglavlja govori o Kamishibai-u kao potencijalnoj vrsti monografije.
- ✓ Šesti dio poglavlja predstavlja korištenje Kamishibai-a u obrazovne i edukativne svrhe naspram zabavne.
- ✓ Sedmi dio poglavlja sadrži dva moguća načina izvođenja Kamishibai-a, uz korištenje drvene kutije (tzv. pozornice ili butaja) ili bez pozornice.
- ✓ Osmim poglavljem započinje ključni dio rada predstavljem Kamishibai priče u predškolskom odgoju te također se stavlja osvrt na radionicu Kamishibai-a u radu s djecom.
- ✓ Deveto poglavlje odnosi se na sam proces izrade Kamishibai predstave od pozornice, priče do slika.
- ✓ Deseto poglavlje sadrži izvođenje Kamishibai predstave u predškolskoj ustanovi Dječji vrtić „Grdelin“ u Buzetu u skupini „Pužići“ u kojem je uključena praktična aktivnost s djecom.
- ✓ Jedanaesto poglavlje obuhvaća sveukupni zaključak i sintezu svih iznesenih činjenica u radu.
- ✓ Naposljetku slijedi popis literature, popis slika te sažetak rada na hrvatskom i engleskom jeziku.

2. POJAM KAMISHIBAI

„Kamishibai (lit. "papirnato kazalište" - kami = papir, shibai = (a) igrati / gluma) tradicionalni je način japanskog pripovijedanja“. (Orbaugh, 2015:41, vlastiti prijevod) Skup jednobožnih kartica ili kartica u boji koje se koriste za vizualni poticaj dok se priča čita s poleđine kartica. Jednostavni Kamishibai može se sastojati samo od skupa slika koje pripovijeda pripovjedač, a razrađeni Kamishibai može uključivati drvenu kutiju 'kazalište' u koju su kartice razvrstane te je tako pojednostavljeno pomicanje slika. Kamishibai je tako jedan od načina izražavanja pismenosti. „U širokom smislu, pismenost je sposobnost razumijevanja i komuniciranja idejama u cilju sudjelovanja u društvu. Ova definicija uključuje usmene i tiskane oblike pismenosti, kao i vizualnu pismenost, sposobnost razumijevanja i izražavanja u smislu slika.“ (Kamishibai za djecu, 2010., vlastiti prijevod)

Kamishibai je jedinstveni medij koji kombinira usmene, vizualne i tiskane oblike pismenosti. Usmeni oblik pismenosti u Kamishibai-u se prepoznaje u govorenju i dramatiziranju priče pred publikom te kao takav pridonosi razvoju govorničkih sposobnosti. Tiskani se odnosi na formiranje i zapisivanje priče koja se piše otraga na karticama slika te pridonosi razvoju maštovitosti i izražavanja. Vizualizacija predstavlja doživljavanje kroz slike, razvijanje ideja i kombiniranje različitih likovnih tehnika koje pridonose boljem organiziranju umjetničkih elementa. (Kamishibai za djecu, 2010., vlastiti prijevod) Kamishibai tako nemaju riječi na slikama ili do samih slika kao primjerice u slikovnicama ili ostalim ilustriranim knjigama. Predavač nema potrebu vrtjeti se oko ruba stranice za čitanje. Umjesto toga, riječi koje odgovaraju prikazanoj slici napisane su na zadnjoj slici u nizu. Ovaj jednostavan dizajn trik omogućuje da se premjestiti svaka slika s prednje strane na stražnji dio niza tijekom čitanja. Tako riječi mogu protjecati bez prekida pripovjedača koji se naginje da pronađe mjesto za spuštanje listova. (Dym, 2008., vlastiti prijevod)

Početak 20. stoljeća pripovijedanje uz pomoć slika, tada poznato kao Kamishibai, postalo je način da se skrene pozornost s posljedica ratnih teškoća i ekonomske depresije koja je u ondašnje vrijeme vladala Japanom. (Nash,

2009:15, vlastiti prijevod). Većina Kamishibai priča sastoji se od 12 do 16 čvrstih kartica, lijepo ilustriranih, a na poleđini je tekst priče (Sensei, 2007., vlastiti prijevod). Način pripovijedanja priča je jedinstven te uglavnom, ovisi o dramaturgiji samog izlagača.

2.1. Povijesni razvoj Kamishibai-a

Prije pojave Japanskih stripova i raznih animacija, zadirući u davnu prošlost, nailazimo na umjetnički oblik zvan Kamishibai, a smatra se pretečom navedenih medija koji su i dandanas veoma popularni. Taj se popularni oblik pojavio poput „vjetra“ diljem ulica Japanskih gradova, kako u svojoj knjizi navodi Erick Nash (2009). Nitko zapravo točno ne zna odakle potječu korijeni te forme. Priče u slikama izvodile su se po ulicama diljem Japana te su u njima mogle uživati brojne populacije, od najmlađih do najstarijih, ovisno o tematici koja se izvodila. „Gaito Kamishibai“ (u prijevodu ulični Kamishibai) prevozio bi na svom biciklu veliku drvenu kutiju koja mu je služila kao pozornica preko koje bi slušaocima pokazivao slike i dramaturgirajući pričao priče. U ono vrijeme, takav način smatrao se velikom umjetnošću koja je prožimala više tipova umjetnosti, povezujući od likovne, jer su sve slike bile ručno slikane, do jezične i kazališne umjetnosti govorenja pred publikom. Kamishibai izvođač lupao bi na ulici drvenim štapićima poznatim pod imenom „Hiyogoshi“ te tako pozvao djecu da se okupe jer ih očekuje nova priča. Morao je stvoriti dobru atmosferu kako bi održavao dječju pažnju. Erich Nash (2009.) u knjizi navodi ukoliko je glavni lik priče samuraj, i izvođač mora zvučati poput samuraja kako bi bio što vjerodostojniji. „Kamishibai pripovjedači, izlažući priče na taj način, nesigurno su zarađivali za svoj život prodajući slatkiše djeci. Djeca koja su kupila više slatkiša, imala su bolje pozicije za gledanje priče“. (Nash, 2009: 17, vlastiti prijevod)

Slika 1. Kamishibai pripovjedač u povijesti

Izvor:

<https://www.google.hr/search?dcr=0&biw=1366&bih=652&tbm=isch&sa=1&ei=aPEGWpX5lclUsAfLpITQAA&q=kamishibai+&oq=kamishibai+&gs>, preuzeto 9.9.2017.

Kamishibai je, kao i današnji stripovi, bio podijeljen na priče za dječake i priče za djevojčice te zatim i na tematiku namijenjenu odrasloj populaciji. Teme i žanrovi priča su bili raznoliki. Priče su obuhvaćale zabavne, melodramatične, avanturističke, sentimentalne i slične sadržaje. Izvođači su inspiraciju crpili iz raznih medija poput filma, znanosti, starih bajki ili događanja koja su se u ondašnje vrijeme odvijala, posebice ratna zbivanja. Tijekom Drugog svjetskog rata ta se forma koristila i među starijom populacijom kao način za prenošenje vijesti, posebice uvečer. Forma je također bila oslobođenje od posljedica rata, ali i velike ekonomske krize u ono doba. Zbog toga su se i mnogi opustili u taj način rada kako bi nešto zaradili. „Zlatno doba Kamishibai-a“ dogodilo se 1933. kada je diljem ulica Tokya bilo više od 2500 pripovjedača. Bio je popularan sve do izuma televizije 1953. godine kada je zanimanje za taj oblik jednostavno nestalo. Kao nekakve ostatke Kamishibai-a, danas prepoznajemo stripove i animacije.“ (Nash, 2009: 18, vlastiti prijevod)

Interes za Kamishibai se ponovno javlja nakon mnogo godina, a posebice se koristi kao metoda poučavanja u odgojne i obrazovne svrhe.

2.2. Preteče Kamishibai-a

Korijeni Kamishibai forme sežu daleko u povijest. Vraćamo se u 8. stoljeće i na ilustrirane svitke zvane Emaki koje su budistički redovnici koristili u svojim hramovima i prikazivali tako svoja hodočašća i ostale pohode. (Nash, 2009: 57, vlastiti prijevod) Kamishibai-ev najraniji preteča bio je upravo **Emaki** koji je već onda predstavljao kombinaciju izgovorenih riječi uz prikazivanje slika kao načina iznošenja priče. Plemstvo ga je gledalo kao neku vrstu filma na jednom svitku koji se povukao preko zaslona. Kamishibai se tako javio kao svojevrsna mješavina raznih načina izlaganja priča, ali i kazališnih tradicija poput lutkarskih predstava, popularnih u Japanu.

Slika 2. Prikaz oblika Emaki (ilustrirani svitak)

Izvor: https://www.google.hr/search?q=emaki&dcr=0&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiX27aPxbXAhXB_aQKHeFLAZ4Q_AUICigB&biw=1366&bih=652#imgrc=vJzfxhCI3Ayu3M , preuzeto 9.9.2017.

Tradicija **Etoki** (u prijevodu slikovno pričanje priča) ima dugu prošlost od 12. stoljeća kada se pojavljuju humoristični skečevi i bajke koje su preteča današnjih Kamishibai-a i stripova. (Nash, 2009: 57, vlastiti prijevod)

Nadalje, pojavljuje se izum leća i rani interes za fotografiju. „U Japanu se tako počela izvoditi vrsta projiciranja priča, zvana čarobne svjetljike. To je bio rani oblik takozvanog slajd projektora, a koristio je staklene slajdove postavljene ispred kerozinskih svjetiljki kao izvor svjetla“. (McGowan, 2010: 3, vlastiti prijevod) U

Japanu se istodobno koristilo nekoliko prijenosnih svjetiljki kako bi se niz šarenih likova i scena moglo istodobno animirati manipulacijom slajdova na različite načine i projiciranja na zidu u zamračenoj prostoriji. Uz to pojavila se i ideja sjene rukama iza projektora te su ta dva oblika dalje pridonijela razvitku novog oblika zvanog **Utusushi** (u prijevodu projicirane slike).

Slika 3. Prikaz oblika Utusushi

Izvor:<http://aboutjapan.japansociety.org/the-many-facesofkamishibai>
,preuzeto 9.9.2017.

Slika 4. Utusushi

Izvor:

<http://aboutjapan.japansociety.org/the-many-faces-of-kamishibai> , preuzeto
9.9.2017.

Takav način izlaganja uključivao je korištenje mnogo svjetiljaka odjednom kako bi slike prividno izgledale kao da se pomiču. Projicirane slike najčešće bile izvođene tako da se koristio jedan projektor za prikazivanje scene, a druga dva

za akcije likova. To je bilo dosta skupo zbog velike količine opreme , a trebao je i velik broj ljudi za izvođenje. Taj je oblik nestao pojavom filmske industrije početkom 20-tog stoljeća. (McGowan, 2010: 3, vlastiti prijevod)

Početakom 1900-ih, čovjek po imenu Hagiwara Shinzaburo, popularno poznat kao Shin-san, pojavio se s novom metodom animacije, temeljenom na tehnikama čarobnih svjetiljki, ali i Kabuki kazališta onda popularnog u Japanu. “Shin-san je stvorio papirnatu lutku na štapiću koja je prikazivala lik u jednoj poziciji, a kad bi se brzo okrenula, pokazivala bi isti lik u drugom položaju, dajući isti dojam pokreta kao u animaciji čarobnih svjetiljki. Shin-san je pokušao izvesti ovu izvedbu oslanjajući se na projicirane slike prethodne vrste, no papirnatu lutku bile su sitne te gledaoci nisu ostali oduševljeni. Optužili su ga da im je ponudio jeftino kazalište od papira. Tako se dolazi do prvog Kamishibai-a. Nadalje, kreator je odlučio povećati papirnatu lutku te ih je „Koji Kata“ čovjek koji je bio slavan Kamishibai izvoditelj odlučio nazvati Kamishibai predstavom. Iz razloga što je bilo izvođeno na teatru (shibai), a izvodilo se s papirnatim lutkicama (kamishee-papir). Kasnije kada je forma Kamishibai dobila naziv kakav poznajemo danas, te papirnatu lutku postale su popularnije nazivom (**tachi-e** ili stajaće slike) kako bi se razlikovale od hira-e (ravnih slika) koje su češće korištene kod izrade Kamishibai-a danas. (McGowan, 2010: 5, vlastiti prijevod)

Slika 5. Prikaz oblika Tachi-e

Izvor: <http://aboutjapan.japansociety.org/the-many-faces-of-kamishibai>, preuzeto 9.9.2017.

Slika 6. Tachi-e

Izvor: <http://aboutjapan.japansociety.org/the-many-faces-of-kamishibai>, preuzeto 9.9.2017.

Tachi-e, stilu Kamishibai, nudi minijaturne verzije iznimno popularnih Kabuki i Bunraku lutkarskih predstava onog vremena. S obzirom na nedostatak i ograničen broj materijala, „Nastala je mreža tvrtki za iznajmljivanje kako bi pripovjedači mogli skrenuti s jedne epizode priče istodobno, istovremeno učinkovito koristiti ograničeni broj ručno izrađenih materijala. Ovaj sustav kashimoto (najam) pojačavao je širenje obje vrste tachi-e Kamishibai-a, kao i novog Kamishibai-a koji se kasnije razvio“. (McGowan, 2010: 5 vlastiti prijevod)

Tara McGowan (2010.) u svojoj knjizi spominje važnost 1929. godine kada se tri Kamishibai pripovjedača sastaju i dogovarajući se, dolaze na ideju spojiti seriju od kartica slika u jednu pozornicu i na taj način pričati i izvoditi, prelazeći sa scene na scenu. Spojila su nekoliko znanja i mehanizma od raznih tehnika poznatih od ranije: mehanizme iz malih lutkica na štapu poznate nazivom Tachi-e te tehniku iz tihog filma u ono vrijeme također popularnog, stvorila su nov način izvođenja, novi Kamishibai. Kombinacijom ove dvije tehnike dobiva se na značajnosti i važnosti pokreta, odnosno oblik na neki način postaje „filmska minijatura“. Ta je inovacija važna zbog toga što izvođači nisu više morali svaku sliku, radnju u detalje objašnjavati, nego se važnost može stavljati na dijaloge i zvučne efekte koji radnju čine živucom. (McGowan, 2010:5, vlastiti prijevod). Izvorno, oblik

umjetnosti ulične izvedbe, Kamishibai se razvio iz mješavine različitih popularnih pripovijedanja i uvođenja tihog filma u Japan, početkom 1900-ih. Tihi film u Japanu nikad nije bio "tih" zbog prakse da pripovjedači (benshi) kreiraju personalizirani spontani usmeni zvučni zapis za publiku u kinima, uz filmove. (Kamishibai za djecu, 2010., vlastiti prijevod) Kamishibai je svoje mehanizme povukao i iz tihog filma. Slike bez teksta i usmeni izražaj. Kada je tihi film dobio pravi zvuk benshi više nisu bili potrebni. Često su se upravo ti pripovjedači preokrenuli na Kamishibai formu i tako zarađivali. (McGowan, 2010: 5, vlastiti prijevod) Iako je Kamishibai skoro u potpunosti ostao u prošlosti nakon izuma televizije 1953. opstao je kao jedan od poučnih sredstava za obrazovanje, posebice u odgojno-obrazovnim institucijama. Čak se navodi podatak da je pojava televizije prvo bila prozvana u Japanu kao „denki Kamishibai“ u prijevodu električni Kamishibai.

„Jedan Kamishibai pripovjedač, u obliku haiku pjesme ostavio je citat prilikom zamjene Kamishibai televizijom: Ambijent Kamishibai-a kada pada noć, krijesnice na tamnom uglu ulice. Zaslon se ne može usporediti s time.“ (Nash, 2009:26, vlastiti prijevod)

2.3. Vrste Kamishibai-a

Koristeći nekoliko literaturnih radova nailazi se na tri ključne vrste Kamishibai koje su se pojavljivale u prošlosti, a mogu se podijeliti na slijedeće:

a) Gaitô Kamishibai (u prijevodu ulični Kamishibai)

Ulični pripovjedači priča mogli su biti obični amateri s idejom i ukusom za izvođenje priča. Takvi su se u ondašnje vrijeme, najčešće kretali po Japanu od grada do grada, prevozeći na bicikli drvenu kutiju, odnosno pozornicu u kojoj bi se izvodila priča. Imali su drvene štapove kojima su udarali i tako pozivali na priču. Djeca su ih čak nazivala „ Ujak Kamishibai“. U prošlosti su uz pričanje priča za djecu prodavala djeci slatkiše i tako zarađivala tijekom ekonomske krize. Priče su bile namijenjene ciljanoj publici te je tako i tematika bila prilagođena. Cilj im je bio isključivo zabaviti djecu. Što je priča i njeno izvođenje bilo zabavnije, to su se djeca duže zadržavala,

ali i odazivala na svaku novu izvedbu. Imali su veliku slobodu u dramatizaciji te su tako mijenjali priču kako su željeli bez da su ju čitali točno onako kako je zapisana, iako se kod većine uličnih izvođača priče čak nisu ni zapisivale. (Nash, 2009:17, vlastiti prijevod)

b) **Kyôiku Kamishibai** (u prijevodu tiskani ili obrazovni Kamishibai)

Kao što im samo ime govori, dizajnirani su za edukaciju, a ne za zabavu. Bilo koja poučna tema koja može publiku educirati o nečemu spadala bi u ovaj oblik. Rano su se takvi Kamishibai oblici bazirali na temelju širenja kršćanske vjere te su poučne priče bile u svezi s religijama. Te iste priče bile su stilski oblikovane i razlikovale su se od amaterskih izvođenja uličnih izvođača. Priče nisu bile isključivo dječje. Svaka priča koja educira nosi određene poruke i pouke koje mogu djecu podučiti o nekakvim manirima (McGowan, 2010: 77, vlastiti prijevod)

U svojoj knjizi Tara McGowan (2010.) govori o prenošenju običaja raznih kultura uz pomoć Kamishibai tehnike kao odličnog alata za podučavanje djece kulturnim znamenitostima na drugačiji način.

c) **Kokusaku Kamishibai** (u prijevodu ratno pojačanje)

Služio je za podizanje morala vojnicima na fronti, bio je mreža informacija i novosti za siromašniju populaciju koja si nije mogla priuštiti radio ili novine. Izvođenje ratnih zbivanja, podizanje svijesti o herojima, ohrabivala su publiku čije su obitelji bile u ratu. Izvođači takvih priča čitali su priču doslovno na poleđini kartica, onako kako je bila zapisana jer se bilo koja izmjena ili interakcija s publikom mogla usprotiviti vladi te izazvati nemire među ciljanom publikom. Priča se slušala u tišini. To je uzrokovalo procvat žanra Kamishibai među svim uzrastima , ne samo djecom. (Nash, 2009:168-169, vlastiti prijevod)

3. RAZLIKE IZMEĐU KAMISHIBAI-A I SLIKOVNICE

Prema knjizi autorice Tare McGowan (2010.) koja se bavi istraživanjem i radionicama Kamishibai-a s dječjim uzrastom, navodi se kako se često Kamishibai uspoređuje ili miješa sa slikovnicom te je stoga veoma važno spoznati glavne razlike koje ih u potpunosti odvajaju bez obzira na sličnosti. Obje vrste koriste se ilustriranim slikama. Kao što McGowan (2010.) navodi u svojoj knjizi ono što razlikuje Kamishibai od dječjih slikovnica jest da se on izvodi. Kamishibai je namijenjen slušateljstvu, a ne čitanju djetetu. Najveća razlika između Kamishibai-a i slikovnih knjiga je ta da je Kamishibai oblikovan tako da u njemu uživa cijela grupa, a ne samo pojedinac. Dok se slikovnica može čitati samostalno, za Kamishibai moraju postojati najmanje dvije osobe kako bi se on izveo. Izvođač i slušatelj. Priča je napisana u jednostavnom obliku dijaloga, a glas pripovjedača, mašta, imaginacija i slike ispunjavaju pojedinosti. Listajući slikovnicu, pojedinac se lako može vratiti unatrag i tako prisjetiti propuštenih detalja, a čitajući priču doživljava je takav kao da se ona dogodila nekada, a ne u trenutku kada se ona čita. Prilikom izvođenja Kamishibai izvedbe to nije moguće stoga je potrebna velika pozornost i koncentracija jer se priča stalno kreće u jednom smjeru i odaje dojam da se ona događa upravo sada. Budući da se kartice mijenjaju prilično brzim tempom, publika mora brzo popamtiti ono što vidi. U idealnom slučaju, crteži su neupadljivi, koriste podebljane, primarne boje i velike figure često obrisane crnom bojom kako bi došle do izražaja. Budući da kartice sa slikama klize s desne strane na lijevu, akcija na karticama uvijek se kreće u tom smjeru, stvarajući snažan osjećaj kretanja i kontinuiteta između slika. Također Kamishibai omogućuje slušaču veću slobodu i interakciju u samom izvođenju. Odaje živući prikaz priče upravo zbog živućeg pripovjedača koji ima na odabir različite tehnike kojima može obogatiti prikaz za razliku od slikovnice. Još jedna velika razlika je ta da se kod slikovnica, tekst nalazi uz same slike, a kod Kamishibai-a slušaoci gledaju samo slike bez teksta jer je tekst napisan sa stražnje strane slika i vidljiv je samo izvođaču. (Kamishibai za djecu, 2010., vlastiti prijevod)

„Neki teoretičari za Kamishibai kažu da je to osjećaj predviđanja da se publika toliko usredotočuje na priču. Možda je to i drugo jedinstveno obilježja Kamishibai-a – dramatično pripovijedanje, podebljane ilustracije - uz prisustvo živog pripovjedača i osjećaja zajednice publike koja ga čini takvom čarobnom tehnikom pripovijedanja.“

(McGowan, 2010:12, vlastiti prijevod)

4. KARAKTERISTIKE FORME KAMISHIBAI

„U dobroj Kamishibai priči verbalne i vizualne pripovjedačke tehnike dopunjuju i poboljšavaju jedna drugu međusobno stvarajući sveukupni učinak na samu izvedbu priče“. (McGowan, 2010:3: vlastiti prijevod) Izvođač Kamishibai priča mora konstantno držati balans između vizualne informacije koju prenosi putem slika i verbalne informacije koju pripovijeda. Cilj je Kamishibai tehnike prvotno vizualno komunicirati s publikom putem slika koje su u prvom planu, a zatim slike upotpuniti ili animirati verbalnim informacijama. Teksta uz slike nema te je on u potpunosti publici nevidljiv. Kako bismo shvatili na koji način nastaje Kamishibai priča, potrebno je prezentirati tri segmenta koji se protežu kroz priče, a tehniku čine drugačijom od običnih slikopriča, slikovnica, ilustriranih knjiga. To su vizualni efekti koji ostavljaju dojam mini filma pri izvođenju što je ujedno i glavna karakteristika Kamishibai pripovijedanja, zatim slikanje tj. ilustriranje priča što čini prvi zadatak pri formiranju priče te na kraju izrada teksta i formiranje završnih detalja. Slijedi detaljniji opis.

4.1. Vizualni efekti

„Pokret, bit Kamishibai-a“ (McGowan, 2010:4, vlastiti prijevod) naslov je koji čini Kamishibai tehniku to što ona uistinu jest. Dinamično micanje slika od jedne prema drugoj, u toj tehnici dovodi nas do toga da je zapravo sličnija kazališnoj izvedbi nego čitanju slikovnica ili drugih priča. Kretanje i akcija su središta u priči koja su ključna i najvažnija. Ono što je važno je i pravilo da se kod pravog Kamishibai izvođenja kartice sa slikama pomiču uvijek s desna na lijevo iz stajališta publike kako se ne bi stekao dojam da se slike kreću unatrag. Također se slike kreiraju tako da se bitniji događaji zumiraju o čemu će pisati dalje pri procesu nastajanja slika. Ono što je važno za prenošenje vizualne informacije je da to zumiranje te udaljavanje ostavlja dojam da Kamishibai zapravo slični nekakvom filmu jer se događa izmjena kadrova. Tako je crtanje moguće i pojačava dojam same radnje kada je ona projicirana iz različitih kuteva baš kako se to čini i prilikom snimanja filmova. Također, što Kamishibai upotpunosti odvaja od slikovnice, jest pokret slika na pozornici od jedne scene na drugu koji može biti polagan, brz, iščekivajući, napet, ovisno o tematici priče. Vizualna tehnika dopušta izvođaču maštovit pristup izvedbi i pomicanje kartica

kako najbolje odgovara tematici priče koja se izvodi. Ovo je vrlo isprepletano s crtanjem slika jer pokreti i kretnje slika ovise o tome kako su prikazane na papiru, ali i o karakteru same priče. Tako se radnja može učiniti napetijom ukoliko jedna slika napola prekriva drugu te se polako iščekuje daljnja scena i odvijanje radnje. Prilikom osmišljavanja vizualnih efekta, mogu se dodavati i na slike dijelovi slika koji se miču, može se izraditi zavjesa koja otkriva pozornicu i prvu naslovnu sliku. Načina je mnogo, a ovise o maštovitosti i kasnijoj dramatizaciji izvođača. Ono što je najvažnije je da bez pokreta nema pravog Kamishibai-a. Vizualne tehnike daju dojam da se priča odvija upravo sada i stalno se kreće prema naprijed, od uvoda, vrhunca kojeg čini dinamična akcija do njenog raspleta i završetka. (McGowan, 2010: 4, vlastiti prijevod)

4.2. Slike ili ilustracije

Slika, odnosno ilustracija je ključni element Kamishibai forme bez kojih ona ne bi bila to što jest. Autor pomoću slika vizualno, uz dramatizaciju, komunicira s publikom. Bez slike nema vizualnog efekta. Zadirući u prošlost ilustriranja slika, tehnike oslikavanja ne razlikuju se mnogo od današnjih. Prvi ulični izvođači Kamishibaia koristili su se ručno nacrtanim, originalnim slikama. Te slike nisu nikad bile masovno proizvedene ili printane naspram današnjih. (Nash, 2009:6, vlastiti prijevod)

Nastariji Kamishibai-i bili su crno bijele boje, bez detalja koristeći samo olovku i crtu što je ujedno i karakterističnost japanskog tradicionalnog crtanja. Kamishibai se, zapravo, odmiče od takvog jednostavnog crtanja. Erik Nash (2009.) navodi kako su Kamishibai slike nastajale na sljedeći način: glavni ilustrator olovkom je skicirao ilustraciju te je zatim obrise prešao s tintom. Nakon toga je uz korištenje vodenih boja sliku bojao od pozadine prema prvom planu, koristeći se najčešće crvenim, crnim, bijelim i zlatnim tonovima. Na kraju je nanesen zaštitni sloj laka kako se vodene boje nebi prilikom kiše uništile, no uz zaštitu davale su slici određeni sjaj te su se slike doimale živućima. „Japanska umjetnost“ čiji je glavni element crta, temelji se na ocrtavanju tintom i korištenju slabije ocrtane linije, radije nego sjenčanju kako bi se postigla perspektiva. Upravo se tu Kamishibai odmaknuo jer Kamishibai-evi umjetnici koriste kontraste tamno-svijetlo kako bi postigli perspektivu“. (Nash, 2009:79, vlastiti prijevod). Proučavanjem dolazimo do zaključka da Kamishibai ostavlja autoru na izbor kojom će tehnikom slikati ili crtati slike. Najčešće su tako korištene vodene

boje, tempere, olovke u boji, pastele, flomasteri itd. Također, poželjno je da su obrisi kod slika jači i dramatičniji kako bi se gledajući iz daleka izražajnije vidjelo.

Nakon što je tehnika odbrana, ono što je bitno kod ilustracija je da su one jednostavne, bez previše suvislih detalja kako ne bi ometali pažnju publike. Stoga, "Kamishibai umjetnici" moraju dizajnirati svaku slikovnu karticu tako da održava slušateljevu pažnju usmjerenu na akciju, likove i scene koje su najbitnije u odgovarajućem trenutku." (McGowan, 2010: 31, vlastiti prijevod). Koristeći previše boja i detalja ometa pažnju usmjerenu na ključnu radnju. Ključ je u tome što kartica sa slikom ostaje vidljiva nekoliko minuta gledatelju te on nema vremena kao kod slikovnice vratiti se i bolje promotriti sliku. Stoga, jednostavne slike izvođač Kamishibai-a obogaćuje dramatizacijom i tekstom.

Kod oslikavanja priče, sljedeće na što se treba pripaziti su planovi. Ono što slika prikazuje najbitnijim treba biti centrirano. Nesmijemo zaboraviti da Kamishibai zapravo predstavlja slikanje u okviru, stoga sve treba biti dobro smješteno na plohi. Planovi se mogu izmjenjivati, što je i cilj Kamishibai-a, stvoriti dojam pokreta tj. filmske trake. Ukoliko nešto želimo naglasiti, to stavimo u krupni plan, a za prikazivanje cjelokupne slike koristimo se općenitim planom i slično. Uz plan, različitim načinima oslikavanja, također se postižu različite perspektive, osobito korištenjem različitih boja kada nastojimo objekt koji se čini dalekim, približiti. Bitna odrednica slikanja je i pozadina. Iste boje pozadine daju cjelokupnom dojmu jednostavnost, no ukoliko se želi postići zanimljiviji dojam poželjno je i imati pozadine različitih boja. (McGowan, 2010:21, vlastiti prijevod)

Oslikavati tako mogu djeca uz dobre naputke kako bi njihov Kamishibai bio što pravilniji. Za to je potrebno uložiti mnogo vremena te bi zapravo Kamishibai radionica mogla predstavljati jedan cjelokupan projekt.

4.3. Priča (Tekst)

Da bi Kamishibai bio to što jest, osim postojanja slika na karticama za izmjenjivanje, njegovo je sljedeće bitno obilježje formiranje priče, odnosno teksta u pisanom obliku. Sam tekst, odnosno priča može nastati prije njenog oslikavanja, ali i nakon, ovisno o autoru. Prema Tara McGowen (2010.) važno je razumijevanje nekoliko ključnih elementa pri izradbi priče, a to su: poznavanje i razumijevanje ključnih dijelova govora: imenica, glagola, priloga, pridjeva koji čine ključne elemente u formiranju radnje. Imenice čine likove i karaktere u priči, glagoli daju tim imenicama, odnosno likovima određene radnje koje su ključni pokretač priče. " U Kamishibai priči se sve vrti oko akcije stoga glagoli moraju biti centralni i dinamični" (McGowan, 2010: 30, vlastiti prijevod). Kod opisivanja radnje ili likova potrebno je pripaziti da se ne ide previše u detalje i duga opisivanja jer to čini priču dosadnijom. Prema McGowen (2010.) preciznost, jasnoća i ekonomičnost bitna su određenja teksta. Prije oblikovanja završnog teksta priče, korisno je priču više puta usmeno izložiti te ju skicirati jer je Kamishibai takav alat da dopušta mnogo izmjena i promjena. Što se tiče same radnje Kamishibai priča, većinom se priče vrte oko rješavanja nekakvog problema kojeg je tijekom priče potrebno razriješiti. Stoga prije početka pisanja priče, savjetuje se pronalazak problema i razmišljanje o njegovim mogućim rješenjima. (McGowan, 2010:36, vlastiti prijevod). Također se rješenje nasmije prebrzo ponuditi, nego se mora adekvatno odugovlačiti kako bi priča bila napetija i zanimljivija. Kao u ostalim epskim oblicima, tako i Kamishibai forma pričanja priča, ima ključnu podjelu na dijelove: početak (uvod), zaplet radnje, vrhunac, rasplet i završetak. Vrhunac priče i njegova neizvjesnost čine najbitniju odrednicu kamishibai forme i drže slušatelje napetima. Nadalje, prilikom formiranja teksta Kamishibai forma, pretežito koristi dijaloge među likovima ili pisanje u prvom licu. Tako se izvođaču daje mogućnost da se što više uživi u sam karakter i poprima osobine lika. (McGowan, 2010:36, vlastiti prijevod). Osim formiranja likova tj karakterata, uz pomoć imenica, odgovarajuće radnje koristeći se glagolima, kamishibai priče također, sadrže priloge koji daju priči tempo i način izvođenja. Prilozi su dosta povezani s načinom izmjenjivanja kartica, a hoće li prijelazi između slika biti brzi ili spori ovisi o opisu radnje. Nastanak samog teksta i priče ovisi isključivo o autorovoj kreativnosti i tematici koju odabere. Karakterističnost Kamishibai forme je ta da su tekstovi kratki i jasni. U prošlosti se tekstovi nisu ni zapisivali, nego je sve bila

govorna improvizacija izvođača. Ako se tekst zapisivao, zapisivao se odostraga slika olovkom u najtanjim crtama kako bi bio mali podsjetnik izvođaču ukoliko bi zaboravio detalje radnje. (Nash, 2009: 5, vlastiti prijevod). Kada djeca izrađuju svoje Kamishibai priče, dovoljno je radnju opisati u nekoliko rečenica. Iz tog se razloga i preporučuju dijalozi. Dugi opisi i predugo zadržavanje na jednoj kartici priče, smanjuje dinamičnost izvedbe. Zato tu postoje ostali elementi, poput korištenja onomatopeje, efektivne pauze, emocionalnog tona, mijenjanja glasova koji su na izbor izvođaču i obogaćuju dramatizaciju teksta, odnosno, priče kako sam autor to želi. (McGowan, 2010:37-43, vlastiti prijevod)

Slika 7. Prikaz teksta na poleđini slike

Izvor: Autorica rada, 28.11.2017

4.4. Interakcijski oblik forme Kamishibai

Kamishibai forma pripovijedanja priča može biti korištena kao vrlo dobar alat za postizanje interakcije između slušatelja i pripovjedača. Kod Kamishibai-a, slušatelji nisu primorani strogo slušati priču, nego sama forma ostavlja kreatoru mašti na volju kako uključiti i zabaviti ciljanu publiku uvođenjem u priču. Osim klasičnih pitanja „što mislite što će se sljedeće dogoditi“ autorica Tara McGowan(2010.) navodi sljedeće modalitete interakcije s publikom: mozgalice, kvizve, puzzle, zagonetke kao izuzetno dobre načine kako ostvariti suradnički odnos s publikom prilikom izvođenja priče. Mnogi kvizovi slični su današnjim rebusima. Obzirom na dob ciljane publike, rade se zahtjevniji ili manje zahtjevniji rebusi. (McGowan, 2010:51, vlastiti prijevod) Osim igara riječima koje se također mogu uvesti u priču, kao poticaj za interakciju s publikom, mogu se koristiti i različite forme slikanja slika. Primjerice, na crnoj podlozi nacrtati geometrijski oblik trokut, krug, a slušatelji ostaju u neizvjesnosti i nagađaju što se, zapravo, nailazi na sljedećoj slici, odnosno kako se radnja priče razvija dalje. Iza toga oblika može biti prikazan dio slike kako bi se moglo nagađati što se sakriva u pozadini. (McGowan, 2010:56, vlastiti prijevod) Ovisno o mašti autora, Kamishibai forma ostavlja širok spektar izbora kako napraviti dobru priču i održati pažnju publike, posebice dječjeg uzrasta. Djeci je zanimljivije ukoliko oni u samoj priči interaktivno sudjeluju, nego da samo slušaju.

5. KAMISHIBAI KAO OSOBNA PRIČA ILI MONOGRAFIJA

Osobna ili personalizirana priča je tekst koji prikazuje događaje iz vlastitog života samoga autora i događaja kojih se on prisjeća. Sama riječ monografija predstavlja pisanje o jednom događaju koji je ključ cijele priče. Najčešće je to nekakav incident koji je ostavio traga na emotivnom aspektu pisca. Osim raznih bajki, izmišljenih priča, osobna priča također može biti dobra podloga za izradu Kamishibai predstave. Svaki pojedinac mogao bi zasigurno, pogledavajući u svoju prošlost, pronaći nekakav događaj koji bi se mogao pretvoriti u interesantnu priču za izlaganje pred publikom. Ono što čini vrhunac svakog Kamishibai-a jest dramatičan događaj ili nekakav incident kojeg publika s iščekivanjem očekuje.

Prema Tara McGowan (2010.) govori se o nastanku osobne priče, te korištenjem iste, kroz Kamishibai tehniku pripovijedanja. Navodi kako je pronalaskom zanimljivog događaja u vlastitom životu, potrebno pronaći ključni trenutak u tom događaju od kojeg bi nadalje krenula cijela priča i uslijedila dramatizacija. Jednom kada dođemo do vrhunca priče, priču proširujemo okolnim događajima i likovima. U personaliziranoj priči, glavni je lik, naravno, osoba koju ju piše. Često se tu javlja emotivna komponenta, zadirući u prošla sjećanja te se uz to nailazi na još likova koji bivaju uključeni u priču. Kada ključni trenutak biva ustanovljen, likovi, ono što je sljedeće bitno jest mjesto radnje koje je značajno kod ilustriranja Kamishibai-a. Mjesto radnje mora biti smješteno u sredini pozornice kako bi istaknulo gdje se ključni događaj dogodio.

Kada su svakodnevne rutine ustanovljene, priča polako ide u određenom smjeru, vrijeme je da se u priči pojavi akcija, konflikt, incident koji priču čini napetom i zanimljivom. Taj trenutak ima posebno značenje za pisatelja priče, zbog nečega je pisatelj odrabrio upravo taj događaj iz života te je potrebno doći do određenog zaključka na kraju priče. (McGowan, 2010:62, vlastiti prijevod)

6. KAMISHIBAI U DRUŠTVENOM I PRIRODOSLOVNOM PROGRAMU I SVIJETU

Kamishibai je osim u svijetu mašte i fantazije pronašao svoje mjesto u prirodnim i društvenim znanostima pa čak i u tehnologiji i industriji. Pomoću Kamishibai-a ciljnoj se publici mogu prenositi povijesne priče, tradicionalni običaji, festivali te na taj način bogatiti kulturnu baštinu šire zajednice. Jedinstven je oblik za očuvanje takvih priča.

Jedno od razlikovnih obilježja je upravo njegova društvena i kolektivna priroda jer za razliku od knjige, on je namijenjen većem broju slušatelja. (McGowan, 2010: 74, vlastiti prijevod). „Osim poticanja očuvanja i prenošenja kulturnih običaja, forma je našla svoje mjesto i u prirodnom svijetu. Priče se razvijaju i na taj način kako bi publiku educirale i prenijele znanje o nekakvom prirodnom fenomenu primjerice pretvorba gusjenice u leptir“. (McGowan, 2010: 74, vlastiti prijevod). Time dolazimo do spoznaje da bilo koja tema koja bi mogla biti zanimljiva, može biti predstavljena u Kamishibai-u. Koliko će ona biti zanimljiva i nadahnjujuća namijenjenoj publici ovisi isključivo o darovitosti kreatora Kamishibai priča.

Istraživanjem ove forme došlo se do spoznaje da je ona zapravo mnogo više poznata i raširena nego što se doista misli i zna. Koristeći se literaturom Kamishibai kao forma pripovijedanja, odnosno obavještavanja, svoje je mjesto našla i u industrijskim proizvodnja i kompanijama. Kamishibai kartice postale su popularne i na drugačije načine, osim da zabave publiku, u nekim kompanijama, kao što je naprimjer Toyota, kamishibai kartice pretvorene su u Kamishibai ploče koje se koriste kao alat za upravljanje i obavljanje revizije unutar proizvodnog procesa. „Kao dio Toyotinog proizvodnog sustava (TPS), Kamishibai ploče koriste se kao vizualna kontrola za obavljanje revizije unutar proizvodnog procesa. Niz kartica se stavlja na ploču i odabire slučajnim ili prema rasporedu nadzornika i upravitelja područja. Time se osigurava sigurnost i čistoća na radnom mjestu te se vrše provjera kakvoće.“ (Kaizen Institute India, 2013., vlastiti prijevod).

Kamishibai ploče u svom najjednostavnijem obliku sastoje se od odbora koji prikazuje određene zadatke prema određenoj logici (područje, zadatak, kategorija, itd.) U odnosu na vremensko razdoblje (sat / dan , tjedan, itd.) svaki je zadatak prikazan na zasebnoj dvostranoj kartici (crveno i zeleno) s većim dijelom na vrhu za naslov, a time i izrazom "T-kartica".

Upravni odbor omogućuje jednostavnu vizualnu kontrolu, jer će stvari biti očigledne pažljivom voditelju ili bilo kome tko promatra radni prostor i ploču u tom smislu. Kartice su u pravilu dvobojne, najčešće crvene i zelene boje. Svi zadaci su navedeni preko njih. Kako se zadaci izvršavaju, tako se kartice mijenjaju i preokreću. (Traccsolution, 2017., vlastiti prijevod)

Kamishibai ploče u industriji koriste se u službi vizualnog obavještanja i praćenja proizvodnje te zahtijevaju kompleksnije istraživanje i obradu. U kontekstu ovog rada spomenute su kako bi se uvidjelo da Kamishibai zapravo ostavlja utiske i u nekim netipičnim namjenama i svrhama koji nisu toliko poznate.

Slika 8. Primjer Kamishibai ploče

Izvor:

https://www.google.hr/search?biw=1366&bih=652&tbm=isch&sa=1&ei=0v8LWpOdKML4avC0oeAD&q=kamishibai+board+example&oq=kamishibai+board&gs_, preuzeto 10.9.2017.

7. NAČINI IZVOĐENJA UZ KAMISHIBAI

Kamishibai se može izvoditi na dva načina. Jedan je koristeći se samo slikama i pridržavajući ih rukama te tako izmjenjujući ih ili drugi, izradom drvene kutije koja služi kao pozornica i držač za slike koje se isto tako redoslijedom izmjenjuju jedna za drugom prateći priču. (Kamishibai za djecu, 2010., vlastiti prijevod)

7.1. Bez pozornice

Prikaz Kamishibai priče bez pozornice predstavlja korištenje samo kartica sa slikama. Potrebno je stati ili sjesti licem okrenutim prema publici. Skup kartica sa slikama nužno je uhvatiti za gornji rub pridržavajući lijevom rukom kako bi slike stajale okomito. Prvim korakom i početkom priče smatra se čitanje teksta sa zadnje kartice sa slikama koji opisuje karticu sa slikom broj jedan kojom priča započinje, najčešće je to sam naslov. Kada je tekst za karticu sa slikom broj 1 gotov, potrebno je karticu maknuti prema desno, koristeći se desnom rukom te na taj način staviti karticu iza skupa slika kao posljednju. Sada postaje kartica sa slikom broj 2, vidljiva slušateljima. Nadalje, čita se tekst za karticu sa slikom broj dva koji je napisan iza kartice sa slikom broj 1 koji ujedno stoji posljednji u nizu. Tako se nastavlja ista procedura čitanja i pomicanja kartica sve dokle priča ne dostigne svoj kraj. (Kamishibai za djecu, 2010., vlastiti prijevod)

7.2. Pozornica

Pozornica može biti izrađena od drveta ili od kartonskih kutija, ovisno o dostupnim materijalima. Od drveta je pozornica puno trajnija i može biti podloga velikom broju Kamishibai priča koje mogu nastati, dok se kartonska brže uništi. Za publiku, posebice dječju, najjednostavnije je da je pozornica postavljena nešto malo iznad razine očiju. Tako se pozornicu može postaviti na stol ili stol s djecom koja sjede na podu ili na stolicama ispred sebe. Za veće skupine, najbolje je staviti pozornicu na viši stup. Neki japanski pripovjedači stavljaju pozornicu na tronožac, a zatim podese visinu nogu prema veličini publike. Zbog estetskih razloga često su takva pomagala prekrivena tkaninom kako nebi privlačila pažnju gledaocima.

Potrebno je provjeriti jesu li kartice ispravno posložene. Brojevi za svaku karticu nalaze se u donjem lijevom kutu ilustracije u boji. Kartice se umeću kao paket u pozornicu, s obje strane okrenute prema naprijed. Otvaranje pozornice, iz koje se umetnu i izvlači kartice, nalazi se s desne strane. Sjednite ili stojite na tu stranu pozornice kako biste lakše izvadili kartice. Upotrijebite desnu ruku da to učinite. Pokušajte kontaktirati s publikom. Izbjegavajte stojeći odmah iza pozornice.

„Kamishibai izvedbu možete započeti korištenjem tradicionalnih drvenih štapića, hyoshigi (hyoh-she-ghee), ili koristiti slične udaraljke kao što su ključ ili čak drveni blokovi. Hyroshigi se najprije polažu, a zatim brže i brže, kako bi se stvorili predviđanja za izvedbu. Djeca vole ovu ritualizaciju "Kamishibai vremena". Otvorite vrata pozornice jednu po jednu, i objavite priču. Počnite čitati. Tekst za karticu 1 nalazi se na zadnjoj kartici. Kada završite s čitanjem teksta za karticu 1, izvucite je (prema vama, s desne strane) i ponovo ga pustite, ali ovaj put na samom kraju paketa. Publika će sada vidjeti ilustraciju kartice 2. Tekst za karticu 2 nalazi se na poleđini kartice 1.

Nastavite pričati kamishibai priču na ovaj način do njenog završetka“. (Kamishibai za djecu, 2010., vlastiti prijevod)

Ova metoda izlaganja Kamishibai-a, pričaocu priča omogućuje da tekst mnogo jednostavnije vidi. Kako bi izvedba više sličila na pravo malo kazalište može se izraditi zavjesa od tkanine ili pokriti naslov papirom adekvatne boje za temu priče. Polako, mičući zavjesu, najavljuje se naslov priče. Istim tim postupkom se priča i privodi kraju. „Likovi u Kamishibai izvedbi se miču! To je glavna karakteristika forme: Pokret koji se dobiva pomicanjem kartica sa slikama“. (McGowan, 2010: 4, vlastiti prijevod). Kartice se mogu pomicati ovisno o radnji brže ili sporije. Na ove vizualne efekte je potrebno obratiti najveću pozornost prilikom izvođenja Kamishibai-a kako bi se postigao što dramatičniji i živući doživljaj slušaoca. Za takve izvedbe je potrebno mnogo vježbe, a za to može poslužiti i kućno ogledalo pred kojim se isto tako može uvježbavati izvođenje.

8. KAMISHIBAI U PREDŠKOLSKOM ODGOJU I OBRAZOVANJU

Kamishibai priče za obrazovne svrhe i dalje se objavljuju i mogu se naći u školama i knjižnicama diljem Japana, a i drugdje u svijetu. U Hrvatskoj je kao tehnika relativno nepoznata, iako su se posebice u nekim knjižnicama diljem Hrvatske već izvodile radionice Kamishibai-a koje su do nas stigle iz susjedne Slovenije u kojoj djeluje Društvo Kamišibaj. (Kamišibaj Slovenije, 2017.) Društvo je dobrovoljna, neovisna, nevladina, nepolitička i neprofitna udruga pojedinaca koji rade na području umjetnosti, obrazovanja i terapije. U svom radu koriste japansku tehniku pripovijedanja priča. Udruga povezuje i okuplja građane Slovenije koji žele aktivno sudjelovati u korištenju ove japanske narativne tehnike i koristiti ih i promovirati u zemlji i inozemstvu. „Svrha „Udruge Kamišibaj“ je razviti Kamishibaj, japansku papirnatu dramu - pripovijedanje sa slikama na maloj pozornici (butai) - kao specifični umjetnički oblik. „Udruga Kamišibaj“ promiče autorov kamišibaj“, koji je u svim elementima djelo pripovjedača autora. Kao alat za pripovijedanje, kamishibai je odličan te su ga kao takvog prepoznali svi koji rade s knjigama, od učitelja, pedagoga, odgojitelja, knjižničara pa nadalje“. (Kamišibaj Slovenije, 2017.) Kamishibai može imati veliku ulogu u obrazovanju djece već od vrtićke dobi, djeca kroz slike slušaju, i prepričavaju i stvaraju oblik zapažanja. Slike potiču djecu na raspravu, te razvijaju sposobnost razmišljanja. Gledajući razliku između televizije, filmova i priče u slikama, primjećuje se da su zapravo slike „kino bez struje“. Kamishibai tako stvara poseban kontakt s djecom, djeca automatski i sudjeluju u samom dijaloškom prikazivanju. Slike se prikazuju točno vremenski potrebno kako bi djeca zapamtila priču i počela razmišljati o njoj, ona ojačava pamćenje, olakšava posebno kod mlađe djece usmjerenost pažnje na tijek događaja i doprinosi cjelokupnoj pomoći da otkriju strukturirane i prepoznatljive elemente slike. (ABC-Osnove likovne umjetnosti za djecu, 2017., vlastiti prijevod) Za djecu u predškolskom odgoju dovoljan je niz od šest slika, kasnije se taj broj povećava kako bi priču stizala pratiti. Također je istu važno i prilagoditi razvojnim karakteristikama djece prema dobi. Ono što će djeci predškolske dobi, zasigurno privući pažnju su poticanje mašte i imaginacija. Tako se prilikom izrade priče za predškolsku dob, biraju događaji koji će prikazivati nerealne likove, čuda, magiju te na taj način buditi i poticati dječju maštu. (McGowan,2010:5, vlastiti prijevod) U predškolskom odgoju preporučuje se prikaz Kamishibai tjedno po pola sata. Smisao Kamishibai-a je da

djetetu potiče maštu kroz ilustracije slika, te ga potiče na govor i razmišljanje. Kamishibai tehnika je tako pogodna za rad s djecom i mladima u svakoj dobi i na svim razinama.

Autorica Tara McGowen(2010.) u svojoj knjizi navodi da se kod djece potiče sljedeće:

- ✓ olakšava razumijevanje stranih jezika kroz slike.
- ✓ izgradnja pozitivne reference na stranom jeziku.
- ✓ potiče maštu i kreativnost djeteta i otkrivanja talenata.
- ✓ doživljaj emocija.
- ✓ slabijim učenicima stvara osjećaj prepoznavanja i povećava njihovu motivaciju za učenje.
- ✓ smanjenje jezične barijere i inhibicije te suzbija strah od prezentacije.
- ✓ Ovisno o primjeni promiče jezične vještine: slušanje, govorenje, pisanje i čitanje .

Prilikom izvođenja Kamishibai-a odgajatelj može koristiti razne rekvizite kroz pripovijedanje te na taj način potiče djecu na učenje. Smisao je da dijete treba priču shvatiti emocionalno kroz osjetila dodira, mirisa i okusa. Kamishibai može biti važan element učenja čak i stranog jezika u vrtiću.

Kamishibai otvara određene mogućnosti za kreativne radionice u odgojnim skupinama. Odgajatelj odabire strategiju čitanja i donosi odluke o korištenju riječi koje su prihvatljive dobnj skupni slušatelja.

8.1. Kamishibai radionica

Kamishibai priče mogu se odraditi pojedinačno, u paru (jedan ilustrator, jedan pisac), u malim skupinama ili kao projekt veće grupe. Poticaji za razvijanje dječjih uratka inspiriranih Kamishibai tehnikom su neograničeni: izvorne ideje, teme vezane uz nastavni plan i program, prepoznavanje postojeće priče ili neke stavke aktualnih događaja, izmišljene priče, stvarni događaji i slično.

Kamishibai priče ne moraju biti specifične duljine. Također, neka djeca radije započinju crtanjem ilustracija; drugi stvaranjem teksta... bilo kako i na koji način se započinje, prihvatljivo je, ovisno kako je djetetu lakše. Kada se sastavlja tekst za Kamishibai priču, bitno je imati na umu da likovi koriste dijalog. Djeca mogu napisati ili diktirati priču i dijalog. Djeca mogu podijeliti tekst u odjeljke i napravite skice za

svaku od njih. Neka djeca radije ilustriraju prije nego što zapisuju tekst, a taj je način također, prihvatljiv.

Zatim se provjerava jesu li skice u korelaciji s tekstem. Ponovno slijedi čitanje i uređivanje teksta, a potom rad na konačnim ilustracijama. Ilustrirane kartice se raspoređuju redosljedom i unaša se broj za svaku karticu u slijedu u prednjem, donjem lijevom kutu. Umetnite tekst za ilustriranu karticu br. 1 na zadnju posljednju ilustriranu karticu. Zalijepite tekst za ilustriranu karticu br. 2 na stražnju stranu kartice br. 1 i tako dalje. Naposljetku djeca imaju svoju Kamishibai priču. Djeca stječu osposobljenost i tečnost kada izvode priče koje su stvorili pred publikom ili pred njima međusobno.

Osim same izvedbe teksta također djeca mogu izrađivati pozornicu te je njima najlakše da to rade od kartonskih kutija i sličnog materijala. Opet se sve to ostavlja na odabir i individualnu kreativnost pojedinca. (Kamishibai za djecu, 2010., vlastiti prijevod)

Primjer Kamishibai radionice Tare McGowen (2010.) vodeći se korak po korak iz njene knjige:

1. Korak: Pokret-bit kamishibai-a

Unutar toga poglavlja stavlja se naglask na mijenjanje kartica sa slikama, doznaje se da se kartice sa slikama kreću s desna na lijevo gledajući od strane publike. Tako se vježbaju pokreti. Učenici mogu odabrati neku radnju i pri tome uvježbavati pokrete.

2. Korak: Kamishibai kao filmska minijatura

Ilustrator stvara dojam malog filma. Približava ključne događaje, likove, ono što je bitno stavlja u pravi plan, nebitno odostraga u pozadinu. Na neki se način stvara dojam da se zapravo režisira film.

3. Korak: Tehnike pomicanja kartica na slikama

Pokreti između jedne do druge scene mogu se izvoditi na razne načine: brzo, sporo, klizajući, nadodajući razne efekte tresenja, struganja, ovisno o dramaturgiji autora. Također se mogu naglašavati kada se dolazi blizu vrhunca priče i slično.

4. Korak: Izvođenje Kamishibai-a

Djeca najčešće ustanove odmah da kamishibai nije poput slikovnica, već više slični filmu ili kazalištu. On se ne čita, on se izvodi. Može se također uvesti udaranje drvenim štapićima za potaknuti dinamičnost. Uvježbava se izvođenje jedni pred drugima.

5. Korak: Svi su Kamishibai izvođači

Tu se potiče autore da oni ne opisuju slike priče, nego ju oživljavaju i izvode. Dijalozi i zvučni efekti pridonose boljoj izvedbi. Autorica ne potiče pisanje priče odmah, jer tijekom uvježbavanja, ponavljano izvođenja priče mogu se stalno nadopunjavati i mijenjati. Zapisivanje ostavlja dojam da izvođač mora točno zapamtiti što je napisao, što kod Kamishibai-a nije točno. Autorica je radionicu na ovakav način namijenila radu s djecom školske dobi, odnosno od osme godine nadalje, a što se tiče predškolske djece s njima se teško uvježbava izvođenje jer su ona najčešće sramežljiva, iako ima djece koja žele izvesti svoju priču i to im naravno, treba dozvoliti i poticati ih na to, ali opet ne prisiljavati. S njima se može raditi na mehanizmima odnosno, pokretima u slikama. Zanimljivo im je dijeljenje slatkiša. Na taj način odaje im se čar Kamishibai priča koje poslije mogu produbljivati. (McGowan, 2010: 10-25 vlastiti prijevod)

U prilogu se nalazi nekoliko korisnih savjeta za izvođenje Kamishibai predstave:

- ✓ Prije svake izvedbe provjerite jesu li kartice ispravne.
- ✓ Držite kartice tako da vam tekst bude okrenut, a scena se suočava s publikom.
- ✓ Kada završite čitanje kartice, uzmite karticu okrenutu prema publici i premjestite je na stražnju stranu pozornice.
- ✓ Nemojte se vratiti na prvu karticu na kraju priče.
Zadržite posljednju scenu prikazanu.
- ✓ Upotrijebite moć Ma – učinkovitu stanku prije promjene novih scena
- ✓ Potaknite upotrebu znakovitih glasova
- ✓ Pronađite neke geste koje oživljavaju vašu priču. (McGowan, 2010: 10-25)

9. IZRADA KAMISHIBAI PRIČE „ LUTALICE“

„Lutalice“ je priča maštovite teme gdje su glavni likovi čizme koje u priči ožive i dobivaju ljudske karakteristike od govora do radnji. Priča je većinom pisana u prvom licu koristeći se dijalozima između likova. Također su dodane didaskalije koje vode detalje izvođenja radnje. U priči se također, pojavljuje i pripovjedač koji u kratkim crtama vodi i nadopunjuje radnju. Formirana je tako da ima smislenu radnju od uvoda, zapleta, vrhunca do dinamičnog završetka. Pisana je kratkim rečenicama, jasna i precizna bez previše opisa i detalja, uz poneko dodavanje rime. Slike prate radnju priče. Tekst nadopunjuje i obogaćuje priču uz dramatizaciju izvođača. Priča je umetnuta u Kamishibai kutiju, odnosno pozornicu, radi lakše manipulacije karticama sa slikama većeg formata A3. Nadalje, slijedi proces izrade Kamishibai pozornice, tekst priče i njeno oslikavanje.

9.1. Izrada pozornice

Pri odabiru materijala za izradu Kamishibai kutije ili pozornice odabrano je drvo. Kamishibai pozornice većinom se izrađuju od debljeg kartona što je mnogo praktičnije i jednostavnije kada postolje izrađuju sama djeca. Kao materijal, odabire se drvo, radi njegove dugotrajnosti i višestrukije upotrebe, ali iziskuje kompliciraniju i zahtjevniju obradu. Glavni okvir Kamishibai pozornice izrađen je od jelovinog drveta koje je meknije za obradu, svijetle je boje i lakše se brusi i zaglađuje. Također je odabrano jer ima manju težinu. Stranice, odnosno vratašca kutije, izrađene su od prešane iverice radi tanje površine te isto tako lakoće. Stolar Aldo Draščić odabrao je vrste drveta prema navedenim uputama za izradu. Također su mjere izrade uzete prema veličini papira na koje će biti oslikana priča te će biti kartice koje će se umetnuti u kutiju. Veličina papira koji će biti kartice sa slikama iznosi 42 * 30,5 cm prema kojem je izrađena veličina kutije. Ukupna veličina Kamishibai pozornice je 49,5 * 41,5 cm. Pozornica ima okvir koji je s jedne strane popunjen, a s druge je ostavljen otvor kako bi se umetale kartice sa slikama. Otvor je s desne strane ruke izvođača priče kako bi se gledajući iz publike kartice sa slikama pomicale s desna na lijevo. Sa stražnje strane okvir kutije je otvoren kako bi izvođač mogao čitati tekst s poleđine kartica. Kamishibai pozornica uz otvor s desne strane, otvorenu poleđinu,

ima troja vrata frontalno namijenjena gledateljima, koja se otvaraju jedna po jedna, a spojena su malim metalnim ključićem. Drvena je kutija nakon izrade i spajanja dijelova brušena finim brusnim papirom radi postizanja glatkoće te je zatim lakirana u nekoliko ponavljanja kako bi se postigla njena dugotrajnost i očuvanost. Također osim tog razloga potrebno je da je kutija dobro obrađena kako, ukoliko njome manipuliraju djeca, ne bi došlo do ozlijede radi grubih dijelova. Na kraju se na vrh kutije postavlja ručkica kako bi se kutija lakše manipulirala i prenosila. Gledajući kutiju frontalno, ostavlja dojam velikog kovčega.

Kamishibai pozornice su inače u prošlosti bivale svakojakih formata, manje, veće. Ovaj veći format odabran je radi postizanja većeg efekta i radi oslikavanja većih slika koje su lakše vidljive i uočljivije.

Slike Kamishibai pozornice:

Slika 9. Kamishibai pozornica

Izvor: Autorica rada, 20.10.2017.

Slika 10. Vrata Kamishibai pozornice

Izvor: Autorica rada, 20.10.2017.

Slika 11.
Poledina kamishibai kutije za čitanje teksta
Izvor: Autorica rada, 20.10.2017.

Slika 12. Otvor za mijenjanje slika
Izvor: Autorica rada, 20.10.2017.

9.2. Sadržaj priče „LUTALICE“

Pripovjedač: Stigla je studen zima, kroz prozor vani snijega po svuda već mnogo ima.

Mate: (šmrc,šmrc,šmrc -zvuk plača) Vani pada jaki snijeg, sve je mokro. Kako ću se ja otić vani igrat kada nemam čizme koje su dovoljno jake i tople da se ne razbolim. Moje noge postat će toliko mokre da će mi plava boja obojati nokte.

Mama: Mate zašto si tako tužan kada nisi ružan. Pa u gradu trgovina čizama svugdje ima. Otić ćemo zajedno i kupit tebi nove čizme, prave i jake da ti nogice uvijek svuda tople budu.

Pripovjedač: Nakon nekoliko trenutaka Mate i mama su se spremili i odjurili kupiti nove čizme.

Mate: (sretan) Mama, ove čizme su mi super. Noge su mi u njima tako jako tople i sada mogu od snijega praviti najveće lopte.

Mama: Mali moj Mate , drago mi je da ti se nove čizmice sviđaju, sada ih čuvaj i neka ti uvijek budu čiste. Bliži se i Sv. Nikola pa možda ti i kakav bombon u njih stavi kada ih pod prozorom ostaviš.

Mate: (ua-zjevanje) Kako sam umoran. Mama je rekla da čizmice čuvat moram zato ću ih u kutiju zatvorit kako bi na sigurnom bile. Ove su mi čizme najdraže do sada.

Pripovjedač: Nekoliko sekundi nakon što je Mate spremio čizme u kutiju, kutija se počela strahovito tresti. Iz kutije su dopirali čudni zvukovi. Čuo se smijeh i hihotanje. (zvukovi smijanja i hihotanja)

Poklopac iz kutije se otklopio, a kad ono pored kutije iskočiše ogromne Matine čizme odajući dojam diva, gledajući velikim očima i smijući se još većim ustima.

(Čizme razgovaraju.)

Luta: Hej Lica moja puna si zemlje i blata zar te nitko oprao nije?

Lica: Luta moj, ni ti bolji nisi, ogroman ti komad zemlje sa čela visi. (smijeh)

Gdje li gazio ti si, a pazio se nisi?

Luta: Draga moja mislim da gazili smo skupa, zar si postala malo tupa?

Šetale smo livadama zelenim s guštom gazile cvijeće jer smo bile najveće zar ne?
Čim nas je svijeće ugledalo odmah mu je zlo postalo.(cvijeće plače)

Lica: A sjećaš li se ti one bare u koju smo skočile i cijele se smočile. U njoj je bila žaba prava okretala je svoju glavu, a mi smo se u nju spotakle i skoro slomile svoje velike noseve.

Luta: Prelazeći cestu ko muhe bez glave nereda smo pravile ko od šale. Semafor nam je vikao stoj, a mi smo proletile pored njega kao pčela roj. (povik stoj)

Lica: Jesi li ti gladna? I ove godine kada Sv. Nikola na prozor dođe, slatkiše nam ostavi, pojest ćemo ih sve i djeci ostaviti samo prazne omote.

Pripovjedač: Odjednom se začuo krik prodirući iza vratiju zatvorene sobe.

Mama je odmah pojurila prema zatvorenim vratima.(lupanje nogama u pod, zvuk hodanja)

Mate je sav u strahu i uplakan sjedio i vikao na svom krevetu.

Mate: Mama, mama sanjao sam jako ružan san. Moje su čizme divovske postale. Bile su tako zločeste. (strah, panika)

Mama: Polako sine, ispričaj mi što se to tako strašno dogodilo u tvom snu?

Pripovjedač: Mate se od velike panike nije mogao sjetiti što su sve čizme radile.

Djeco pomognite Mati da se sjeti što se sve dogodilo u snu.

(interakcija s djecom uključuje ih se u priču)

Mate odjednom pogleda prema kutiji u kutu sobe i vidi da je njegova kutija prazna.

Mate: (Viče) Mama čizma stvarno nema, postale su divovi, uništiti će zemlju i pojest će djeci sve slatiše, ja nisam sanjao to je bilo stvarno.

Mama: Mate smiri se, to je bio samo ružan san, čizme ne govore, čizme ne jedu slatkiše, čizme je mama oprala i stavila pokraj ognjišta da se brže osuše. Kada si čizme spremio nisi zapazio da su bile prljave i blatne, a to se tako ne radi.

Možda su te zato i u snu ljutile kao da su prave jer nisi dobro brinuo o njima.

9.3. Oslikavanje

Ukupno ima 14 kartica sa slikama. Ilustriranih slika ima 12. Prva kartica je crvene boje i predstavlja zastor prije početka predstave. Crvena boja je odabrana iz razloga što su zastori u kazalištima većinom te boje. Nadalje, naslovna kartica sadrži oslikane čizme kao motiv i naslov priče „Lutalice“. Za likovno-tehničko sredstvo odabran je crni flomaster i akvarel. Likovno područje je slikanje. Likovni problem čini boja, obrisna i teksturna crta. Na slikama se ispunjava ploha. S obzirom da je tehnika kombinirana, prvo su slike i motivi nacrtani flomasterom, a zatim se akvarelom ispunjava ostatak plohe. Slike pričaju priču same za sebe čine povezani slijed radnje prilikom prelaska s jedne kartice na drugu. Prilikom slikanja korištene su primarne i sekundarne boje. Crni flomaster kojim su rađene obrisne crte odabran je radi naglašavanja motiva i jasnoće izraza. Ono na što je posebno stavljen naglasak u stvaranju slika za Kamishibai predstavu je kadar. U slici je kadar određen formatom slika na kojoj se slika. S obzirom da je pokret i dojam da se slike kreću ključ Kamishibai priča potrebno je izmjenjivanje kadrova kao u filmu da se postigne taj učinak. Tako je slikano ono što se doima bliže veće, a što dalje manje. Također je slikano ono što je bliže tamnije boje, što dalje svjetlije. Prilikom zumiranja motiv se nacrtava većim i tako dobiva na važnosti. Slike su slikane realistički. Motivi su iz svakidašnjice. Prostor na slikama dobiva se povlačenjem ravnih linija i bojanjem svjetlijim tonovima gledajući u daljinu. Radi pojačanog dojma živosti priče i same radnje uvodi se na jednoj slici element pomicanja očiju koji se naknadno izrezuje i nadodaje. Također za ostvarivanje bolje interakcije s djecom dodaju se male sličice koje je potrebno zalijepiti na odgovarajuće mjesto na čičku. Također je u slikama dodana ploha crne boje na kojoj je izrezan oblik ključanice kako bi stvorila napetu situaciju koja se uklapa u priču. Nadalje, slike su nakon oslikavanja, kako bi ostale dugotrajnije, zaštićene prozirnom folijom koja im daje određeni sjaj te ih čini živućima. Prilikom postavljanje Kamishibai pozornice, potrebno je pripaziti na odsjaj i prodor svjetlosti koji je moguć radi folije.

Ilustracije priče:

Slika 13. Naslovnica

Izvor: Autorica rada, 20.10.2017.

Slika 14. Ilustracija 1.

Izvor: Autorica rada, 20.10.2017.

Slika 15. Ilustracija 2.

Izvor: Autorica rada, 20.10.2017.

Slika 16. Ilustracija 3.

Izvor: Autorica rada, 20.10.2017.

Slika 17. Ilustracija 4.

Izvor: Autorica rada, 20.10.2017.

Slika 18. Ilustracija 5.

Izvor: Autorica rada, 20.10.2017.

Slika 19. Ilustracija 6.

Izvor: Autorica rada, 20.10.2017.

Slika 20. Ilustracija 7.

Izvor: Autorica rada, 20.10.2017.

Slika 21. Ilustracija 8.

Izvor: Autorica rada, 20.10.2017.

Slika 22. Ilustracija 9.

Izvor: Autorica rada, 20.10.2017.

Slika 23. Ilustracija 10.

Izvor: Autorica rada, 20.10.2017.

Slika 24. Ilustracija 11.

Izvor: Autorica rada, 20.10.2017.

Slika 25. Ilustracija 12 .

Izvor: Autorica rada, 20.10.2017.

Slika 26. Ilustracija 13.

Izvor: Autorica rada, 20.10.2017.

10. KAMISHIBAI PRIČA „LUTALICE“ U DJEČJEM VRTIĆU „GRDELIN”

Kao glavni dio istraživačkog rada, nakon osmišljane priče, teksta i oslikavanja slijedi provedba Kamishibai priče pred djecom. Dječji vrtić „Grdelin „ nalazi se u gradu Buzetu. Broji 10 grupa djece svrstanih po kronološkoj dobi, od jasličke do predškolske skupine. Sam vrtić se s ovom formom pričanja priča djeci nije dosad susreo te Kamishibai donosi pravo osvježanje i novitet u ustanovu. Djeca su naučena na slikovnice, predstave, lutke, glumce, ali maleno drveno kazalište im je potpuna novost koju s velikom znatiželjom žele upoznati.

10.1. Izvođenje Kamishibai priče „Lutalice“ u skupini „Pužići“

Kamishibai priča „Lutalice“ izvodi se po prvi put u odgojnoj skupini „Pužići“. Psihofizičke karakteristike djece: Djeca imaju 4 do 5 godina. Skupina broji 25-ero djece (12 dječaka, 13 djevojčica) od kojih je jedno dijete s posebnim potrebama. Skupina je veoma dinamična i živahna, no pokazuje veliki interes za rad. Nadalje, govori se o tome kako je aktivnost protekla, koji su ciljevi zadovoljeni te na koji način su djeca sudjelovala u samoj aktivnosti.

10.1.1. Uvodni dio

Djecu je odgojiteljica unaprijed pripremila za dolazak Kamishibai priče u njihovu skupinu. Na tri udarca drvenim štapićima djeca su se pozvala da se okupe ispred male pozornice Kamishibai. Osim skupine „Pužića“ izvođenju predstave također je prisustvovala i jaslička skupina „Bombončići“. Ukratko im se prezentirao sam pojam Kamishibai i što to zapravo jest na slijedeće načine: Djeci se pokazala drvena pozornica okrećući je i pogledavajući je sa svih strana. Postavilo im se pitanje na što ih ona podsjeća te su dobiveni odgovori bili zanimljivi: kovčeg, putna torba, televizija, okvir, pozornica. Djeca su aktivno sudjelovala dajući raznolike odgovore. Zatim je na jednom papiru bila ispisana riječ *Kamishibai* te se zajedno s djecom riječ pokušavala izgovarati s obzirom da im je to nov i nepoznat pojam. Nadalje, djeci su se pokazale slike nekadašnjih Kamishibai izvođača koji su putovali na biciklima i iste takve kutije, kakva se

nalazila ispred njih, prevozili otraga kako bi zabavljali djecu na ulicama. Djeca su uvidjela da su izvođači bili kako bi oni rekli „kinezi“ te im se približio na taj način jedan dio Japanske kulturne tradicije i obogatilo im znanje o drugim zemljama.

Slijedila je sama izvedba priče „Lutalice“ koja im je pružila doživljaj kako su nekada davno to radili u Japanu, no ovog puta izvođač nije mogao s biciklom doći u njihov vrtić.

10.1.2. Glavni dio

Polako otvarajući vrata pozornice, jedna po jedna krenula je priča. Pomaknula se crvene podloga poput zastora u kazalištima i prikazuje se naslovna stranica. Kartice sa slikama su se izmjenjivale laganim tempom te u nekim situacijama kartica od prije djelomično je prekrivala slijedeću karticu radi postizanja dinamike priče. Priča se izvodila uz veliku dramatizaciju i uživljavanje u karaktere i likove iz priče. Uz oponašanje zvukova, mjenjanje tonaliteta, glasova izvedba je dobila na svojoj živosti. U pojedinim dijelovima uključena su i djeca u priču postavljanjem pitanja koliko su djeca zapravo uspjela pratiti radnju i zapamtiti njen sadržaj. Jedna je kartica sa slikom formirana tako da na njoj nedostaju dijelovi koje je potrebno na čičku zalijepiti. Kako su djeca nadopunjavala odnosno na neki način prepričala pojedine djelove priče, tako su se male sličice postavljale na odgovarajuće mjesto.

10.1.3. Završni dio

Stižući do kraja radnje u priči, djecu se upitalo kako im se priča svidjela. Zatim smo odlučili premotati priču unatrag i zaustaviti se na djelu kada je dječak iz priče vidio praznu kutiju od čizama. S djecom se razgovaralo o mogućim nastavcima priče. Navodilo ih se na to kako su sada oni autori priče i moraju nastaviti njenu radnju. Kamo su čizme mogle dalje lutati. Zašto čizmi u kutiji nema, a dječak ih je ostavio? Djeca crtaju olovkama u boji nastavak priče, mijenja se završetak priče. Mašta ih navodi na različita mjesta. Tako su čizme otišle na more, u planine, pustinju

,svemir, livadu itd. Svako je dijete ispričalo pred svima gdje čizme dalje lutaju i nastavilo započetu priču kojoj se nezna točan i siguran kraj.

Zadovoljen je cilj upoznavanja djece s novom metodom pričanja priča, poticala se njihova mašta, sa svojim odgojiteljicama se mogu upustiti u izradu neke nove priče za što treba puno više vremena prilikom pripremanja djece. Obzirom da su djeca četverogodišnjaci i petogodišnjaci, zadatak je pojednostavljen tako da oni osmišljavaju nastavak priče i pomalo ih se uvodi u sam Kamishibai, što je i postignuto, a nekim danjim projektima može se opustiti zajedno s njima u izradu vlastitih Kamishibai predstava.

Slike tijekom aktivnosti:

Slika 27. Kamishibai pripovjedači
Izvor: Autorica rada, 27.11.2017.

Slika 28. Kamishibai pripovjedači
Izvor: Autorica rada, 27.11.2017.

Slika 29. Izvedba
Izvor: Odgojiteljica, 27.11.2017.

Slika 30. Djeca prate priču
Izvor: Odgojiteljica, 27.11.2017.

Slika 31. Upoznavanje pozornice
Izvor: Autorica rada, 27.11.2017 .

Slika 32. Nastavljanje radnje priče
Izvor: Autorica rada, 27.11.2017.

Slika 33. Rad na nastavku priče
Izvor: Autorica rada, 27.11.2017.

10.2. Dječji radovi

Slika 33. Tea, 4,5 godine: „*Moje su čizmice išle visoko na planinu, na planini je jako padao snijeg.*“

Izvor: Autorica rada, 27.11.2017.

Slika 34. Luna, 4,5 godina: „*Čizme su oputovale u pustinju, u pustinji su zezale devu.*“

Izvor: Autorica rada, 27.11.2017.

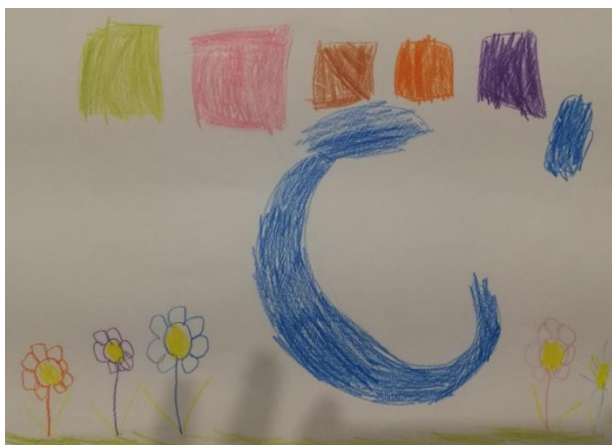
Slika 35. Patrik, 5 godina: „Ove su čizme išle visoko na planinu i nisu bile same, nego je s njima išao i drugi par čizama.“

Izvor: Autorica rada, 27.11.2017.

Slika 36. Una, 4,5 godina: „Čizme su jako žute boje i krenule su autima na more. Voze po cesti koja ima puno parkirališta blizu.“

Izvor: Autorica rada, 27.11.2017.

Slika 37. Sara, 4,5 godina: „Ove su čizme otišle na livadu , a zatim su otišle gledat izložbu slika.“

Izvor: Autorica rada, 27.11.2017.

Slika 38. Lana, 5 godina: „Moje čizme štaju na livadi i gledaju cvijeće.“

Izvor: Autorica rada, 27.11.2017.

Slika 39. Lejla, 5,5 godina: „Čizmice su išle na more s motorom, ali su se brzo vratile doma.“

Izvor: Autorica rada, 27.11.2017.

Slika 40. Ena, 5 godina: „Čizme idu kroz šumu i traže prijatelje za se igrat.“

Izvor: Autorica rada, 27.11.2017.

Slika 41. Franka, 5 godina: „Čizme su u šumi i beru gljive.“

Izvor: Autorica rada, 27.11.2017.

Slika 42. Noel, 4,5 godina: „Čizme putuju kroz šumu gdje se nalaze velika zelena stabla s puno lišća. Čizme su smeđe jer hodaju po zemlji.“

Izvor: Autorica rada, 27.11.2017.

Slika 43. Giuseppe 5, 5 godina: „Čizmice ne lutaju, one spavaju.“

Izvor: Autorica rada, 27.11.2017.

Slika 44. Matias, 4,5 godina: „Čizme su se sakrile ispod gljive.“

Izvor: Autorica rada, 27.11.2017.

Slika 45. Endi 4,5 godina: „*Čizme putuju daleko na more i grije ih jako sunce*“
Izvor: Autorica rada, 27.11.2017.

Slika 46. Mario, 4,5 godina: „*Čizme idu na more i sve su mokre*“
Izvor: Autorica rada, 27.11.2017.

Slika 47. Dora, 5 godina: „Čizme putuju u svemiru između puno planeta i zvijezda.“
Izvor: Autorica rada, 27.11.2017.

11. ZAKLJUČAK

Kamishibai kao poseban oblik pripovijedanja priča predstavlja zanimljivu kombinaciju usmenog, pismenog i vizualnog opismenjavanja u jednom. Odlična mješavina intimnog pripovijedanja i personaliziranog umjetničkog djela mogu imati značajan utjecaj na ljude i djecu u odgojne i obrazovne svrhe. Povijest Kamishibai-a pokazuje nam puno o tome kako je prošlost bogata mnoštvom zanimljivih umjetnosti koje su s vremenom izumrle ili bivaju zamijenjene naprednijima, novinama i tehnologijama. Ipak, oni ostaju zatočeni u drevnim zapisima i potrebno je samo uložiti malo truda za njihovu obnovu i ponovni dolazak na svjetlo dana.

Povijesni razvoj Kamishibai-a, njegove preteče vrste pokazuju nam kako je i zbog čega ovaj oblik našao svoje mjesto u umjetnosti. Brojni mehanizmi nastajanja dobre Kamishibai priče postoje kako bi svatko tko istraži ovo područje bio osposobljen da sam izradi svoj Kamishibai te ga prenosi dalje kao dobar alat u zabavne ili edukativne svrhe. Danas djeca na neki način žive „iscrpljena slikama; računalom, kinom, televizijom, elektroničkim igrama što u djetetu ne bude nikakva poticajna razmišljanja, a još manje kreativnost. Maleno kazalište Kamishibai fokusira dijete na priču te mu privlači pažnju kroz priču i slike. Odgajatelj bi trebao biti izvrstan pripovjedač, osposobljen za dobru verbalnu dramatizaciju kroz priče, vizualno bi trebao formirati vrlo dobre ilustracije kako bi djetetu stvorio dobru predodžbu o viđenome. Promjena slika uzrokuje dramatičan učinak i čini radnju dinamičnom i živućom. Kamishibai kao oblik japanskog uličnog kazališta postojao je nekad, danas ga se na ulicama neće više susresti. On je kao takav prerastao u malu umjetnost koja se čini zanimljivom u svrhu odgoja i obrazovanja djece cijeloga svijeta. Ono što je bitno napomenuti je da dijete za vrijeme prikazivanja slika, doživi više emocija nego gledajući bilo koju drugu predstavu u kazalištu. Primjena Kamishibai-a potiče dijete na razmišljanje, kreaciju, govor, dodir. Primjenom ove tehnike djeca kreativno mogu raditi u timu ili individualno ovisno o potrebi. Nadalje, samim tim stvara se poticaj stvaranja i uvježbavanja mašte i misaonih procesa koja ona budi. Kamishibai uvelike utječe na sve aspekte djetetova razvoja od intelektualnog, emocionalnog do socijalnog. Uvježbavaju se misaoni procesi, djeca se uživljavaju u priče, grade karaktere, iznose emocije preko svojih priča, a uza sve to rade na svojim socijalnim vještinama, postaju bolji

govornici, osposobljeni su za rad u timu, dobro se snalaze u izlaganjima i postaju samouvjereniji.

U istraživačkom dijelu Kamishibai predstava uspješno je provedena u Dječjem vrtiću „Grdelin“ u Buzetu. Djeca su prihvatila ovaj oblik pokazujući veliki interes te uživala u samoj izvedbi. Kamishibai je kod nas tek počeo pristizati, no uvođenje nečeg novog budi veliki interes kod svakog djeteta te se to može široko iskoristiti za ostvarivanje različitih odgojno obrazovnih zadataka. Kao dokaz dobre prihvaćenosti ove male umjetnosti je poziv na sudjelovanje 6.12. 2017. u programu prilikom dolaska sv. Nikole u dječji vrtić. Predstava će biti izvedena pred svom djecom i vanjskim gostima na programu.

Svakako se preporuča svim odgojno obrazovnim djelatnicima da ovaj oblik iskoriste kako bi djeci pružala nekakva nova iskustva i nove načine izražavanja koje još nisu upoznala.

LITERATURA

Knjige:

1. Eric P. Nash (2009.) Manga Kamishibai-the art of japanese paper theatre, Abrams comic arts, New york
2. Las Casas, D. (2006.) Kamishibai Story Theater: The Art of Picture Telling. Westport, Conn. : Teacher Ideas Press
3. Orbaugh, S. (2015.) Propaganda Performed: Kamishibai in Japan's Fifteen-Year War. Leiden : Brill
4. Tara M. McGowan (2010.) The Kamishibai Classroom: Engaging Multiple Literacies through the Art of Paper Theater, Librariesunlimited

Mrežne stranice:

1. ABC- Art basics for children, 2017, Dostupno na: <http://www.abc-web.be/abc-kamishibai/?lang=en>, (Pristupljeno: 09.10.2017)
2. Društvo kamišibaj Slovenije, 2017, Dostupno na: <http://www.kamisibaj.si/kamisibaj/>, (Pristupljeno: 09.10.2017.)
3. Dym, J. A: kamishibai, what is it? Some preliminary findings. Dostupno na: URL: <http://www.kamishibai.com/resources/Docs/jeff'skpaper.pdf>, (Pristupljeno: 09.10.2017.)
4. Ho, O. Review: Manga Kamishibai: The Art of Japanese Paper Theater by Eric P. Nash. Dostupno na: URL: <http://www.popmatters.com/review/112894-manga-kamishibai-the-art-of-japanese-paper-theater-by-eric-p.-nash/>, (Pristupljeno: 09.10.2017.)
5. Kaizen Institute, 2016, Dostupno na: <https://kaizeninstituteindia.wordpress.com/about/>, (Pristupljeno: 09.10.2017.)
6. Kamishibai for kids, web, dostupno na: <http://www.kamishibai.com/> (Pristupljeno: 09.10.2017.)
7. McGowan, T. M. About Japan: A Teacher's Resource. The Many Faces of Kamishibai (Japanese Paper Theater): Past, Present, and Future. Japan Society. Dostupno na: URL: <http://aboutjapan.japansociety.org/content.cfm/the-many-faces-of-kamishibai>, (Pristupljeno: 09.10.2017.)

8. McGowan, Tara. "Kamishibai - A Brief History." *Kamishibai for Kids*, Dostupno na: <http://www.kamishibai.com/history.html> , (Pristupljeno: 09.10.2017)
9. Orbaugh, S. Kamishibai and the Art of the Interval // *Mechademia*, god. 7(2012), 1, str. 78-100. Dostupno na: URL: <https://muse.jhu.edu/article/488605/summary>, (Pristupljeno: 09.10.2017.)
10. Sensei, D. What Is Kamishibai? Youtube. URL: Dostupno na: https://www.youtube.com/watch?v=v6URceEr_zc, (Pristupljeno: 09.10.2017.)

POPIS SLIKA

1. Slika 1. Kamishibai pripovjedač u prošlosti
2. Slika 2. Prikaz oblika Emaki
3. Slika 3. Prikaz oblika Utusushi
4. Slika 4. Utusushi
5. Slika 5. Prikaz oblika Tachi-e
6. Slika 6. Tachi-e
7. Slika 7. Prikaz teksta na poledini slike
8. Slika 8. Primjer kamishibai ploče
9. Slika 9. Kamishibai pozornica
10. Slika 10. Vrata Kamishibai pozornice
11. Slika 11. Poledina Kamishibai kutije za čitanje teksta
12. Slika 12. Otvor za mijenjanje slika
13. Slika 13. Naslovnica
14. Slika 14. Ilustracija 1.
15. Slika 15. Ilustracija 2.
16. Slika 16. Ilustracija 3.
17. Slika 17. Ilustracija 4.
18. Slika 18. Ilustracija 5.
19. Slika 19. Ilustracija 6.
20. Slika 20. Ilustracija 7.
21. Slika 21. Ilustracija 8.
22. Slika 22. Ilustracija 9.
23. Slika 23. Ilustracija 10.
24. Slika 24. Ilustracija 11.

25. Slika 25. Ilustracija 12.
26. Slika 26. Ilustracija 13.
27. Slika 27. Kamishibai pripovjedači
28. Slika 28. Kamishibai pripovjedači
29. Slika 29. Izvedba
30. Slika 30. Djeca prate priču
31. Slika 31. Nastavljanje radnje priče
32. Slika 32. Kreativno izražavanje
33. Slika 33. Dječji rad
34. Slika 34. Dječji rad
35. Slika 35. Dječji rad
36. Slika 36. Dječji rad
37. Slika 37. Dječji rad
38. Slika 38. Dječji rad
39. Slika 39. Dječji rad
40. Slika 40. Dječji rad
41. Slika 41. Dječji rad
42. Slika 42. Dječji rad
43. Slika 43. Dječji rad
44. Slika 44. Dječji rad
45. Slika 45. Dječji rad
46. Slika 46. Dječji rad
47. Slika 47. Dječji rad

SAŽETAK

Kamishibai je tradicionalni način pripovijedanja priča koji svoje korijene vuče iz dalekog Japana. Izvorno je njegov prijevod „papirnato kazalište“. Oblik je umjetnosti koji kombinira usmene, vizualne i tiskane mehanizme pismenosti. U prošlosti je njegova funkcija bila zabavljati djecu diljem ulica Japana i uz to, prodajom slatkiša zaraditi za život. Kamishibai pripovjedač na svojem biciklu prevozio bi drvenu kutiju koja bi služila kao pozornica i preko nje dramatizirajući izvodio priče za djecu. Priče su bile slikane formirajući velike slikovne kartice koje bi se izmjenjivale s desna na lijevo te umetale jedna iza druge. Slike su bile ručno ilustrirane i predstavljale su autorski vrijedna umjetnička djela. Tekst se na karticama zapisivao na poledini svake slike. Kamishibai nije još jedna od vrsta dječje književnosti, on nije još jedna ilustrirana priča. Kamishibai predstave se izvode i namijenjene su okupljanju zajednice te slušanju većeg broja publike. Oblik je kao takav dugo živio na ulicama Japana do trenutka pojave televizije kada on ostaje samo uspomena i vrijedna kulturna baština. Nakon dugo vremena budi se interes za ovaj tradicionalni oblik prioritarno kod mnogih odgojno-obrazovnih djelatnika koji u njemu vide dobru metodu poučavanja prilikom rada s djecom, ali i s odraslima. Djeca kroz radionice Kamishibai-a formiraju svoje priče, slikaju i izvode svoje predstave. Kao radionica Kamishibai pridonosi razvoju socijalnih kompetencija, intelektualnom bogaćenju, poticanju kreativnosti i formiranju mašte. Radionice se mogu izvoditi već s predškolskom dobi djece. Rad pridonosi upoznavanju tehnike i mehanizma kamishibai priča kao i njihovoj popularizaciji i provođenju prilikom rada s djecom u predškolskoj ustanovi.

Ključne riječi: Kamishibai, predškolski odgoj, kartice sa slikama, priče, pozornica, radionica

SUMMARY

Kamishibai is a traditional way of storytelling that takes its roots from far Japan. It was originally translated as a „paper theater“. It is a form of art that combines oral, visual and painted literacy. In the past, its job was to entertain children throughout the streets of Japan with selling candy for living. The Kamishibai performer, on its bike, transported a wooden box behind it that would serve as a stage for performing stories for children. The stories were painted on big formats creating large picture cards that would shift from right to left, and be put one behind another. The pictures were manually illustrated and represented valuable works of art. The text was written on the cards on the back of each image. Kamishibai is not just another form of child literature, he is not an illustrated story. Kamishibai performances are performed and are aimed at gathering the community and a large number of audiences. This art has long lived in the streets of Japan until the invention of television, when it remains just a memory and valuable cultural heritage. After a long period of time, the interest in this traditional form becomes a priority for many educational educators who see a good teaching method in working with children as well as with adults. Children through the workshops of Kamishibai, are forming their own stories, painting and performing their performances. Kamishibai workshop contributes to the development of social competences, intellectual gain, stimulation of creativity and the formation of imagination. Workshops can be performed with pre-school children. This final work contributes to the introduction of the techniques and mechanisms of Kamishibai stories as well as the implementation of the same with the children in the preschool institution.

Keywords: Kamishibai, pre-school education, picture cards, stories, stage, workshops

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti
Izvanredni studij ranog i predškolskog odgoja
Akademska godina: 2016./2017.

**PRIPREMA ZA IZVOĐENJE LIKOVNO-DRAMSKE AKTIVNOSTI U VRTIĆU U
SVRHU IZRADE ZAVRŠNOG RADA**

Vrtić: Dječji vrtić „Grdelin“ Buzet

Mentorica: prof. Breza Žižović

Mentorica odgojiteljica: Davorka Fornažar

Studentica: Lana Sirotić

Pula, prosinac 2017

1. USTANOVA: Dječji vrtić „Grdelin“ Buzet
2. BROJ DJECE U SKUPINI: 25 (skupina „Pužići“)
3. PSIHOFIZIČKE KARAKTERISTIKE DJECE: u skupini ima 25-ero djece, 13 dječaka i 12 djevojčica, u dobi od 4-5 godina, jedno dijete s posebnim potrebama
4. MOTIV: Čizma
5. LIKOVNO PODRUČJE: Oblikovanje na plohi-crtanje
6. LIKOVNA TEHNIKA: Olovke u boji
7. LIKOVNI PROBLEM: crta, točka, boje, ploha
8. OBLICI RADA: Frontalni i individualni oblik rada
9. METODE RADA: Metoda izvođenja predstave, Metoda demonstracije, metoda razgovora
10. MATERIJAL: Papir, olovke u boji
11. CILJ: Očuvanje dječje mašte i kreativnosti, crtanje čizma i formiranje nastavka i proširivanje Kamishibai priče, mjenjanje njenog završetka
12. ZADACI:

OBRAZOVNI

- Djeca će upoznati se s formom pripovijedanja priča KAMISHIBAI

- Naučiti će nešto o japanskoj kulturi kazališta
- Crtat će i proširivat radnju već formirane priče „Lutalice“

ODGOJNI

- Razvijati strpljenje, preciznost, upornost, kreativnost, originalnost
- Razvijati ljubav prema likovnom izražavanju i likovnom stvaralaštvu
- Razvijati smisao za estetiku i osjećaj za lijepo i kvalitetno likovno djelo
- Zavoletiti Kamishibai formu pripovijedanja priča

FUNKCIONALNI:

- Razvijati sposobnost fine motorike
- Razvijati i poticati slobodu izričaja
- Poticati maštu
- Razvijati originalnost i kreativnost

13. AKTIVNOSTI KOJE SU PRETHODILE:

Predstavljanje forme Kamishibai-priče u slikama. Pokazivanje slika nekadašnjih Kamishibai izvođača iz Japana. Razgovor o bicikli, drvenoj pozornice, demonstracija iste. Izvođenje kamishibai priče „Lutalice“ uz pomoć drvene kutije odnosno pozornice. S prethodnim lupanjem drvenih štapića kao poziv za predstavu.

14. ORGANIZACIJA PROSTORA I MATERIJALA ZA RAD:

Kamishibai pozornica se postavlja na stol da bude prilagođena dječjem vidnom polju. U likovnom centru izložene su olovke u boji i papiri namjenjeni crtanju.

15. TIJEK AKTIVNOSTI

UVODNI DIO

Djeci će se pokazat pozornica Kamishibai sa svih strana. Upitat će se djecu na što ih podsjeća ta drvena kutija. Zatim će se pokazati slike starih Kamishibai pripovijedača podrijetlom iz Japana. Vedit će se razgovor i upitkivati djecu koliko je Japan daleko, kako izgledaju ljudi iz Japana. Ispričat će se djeci kako su ti Kamishibai pripovijedači nekada zabavljali djecu po ulicama i na taj način im prodavali slatkiše i kolače. Detalj će biti stavljen na to da su kao putujući izvođači imali svoje bicikle.

GLAVNI DIO

Uključuje samu izvedbu predstave „Lutalice“. Pozornica će se staviti ispred djece na odgovarajuće mjesto gdje će svi dobro vidjeti i tako moći sudjelovati u samoj izvedbi predstave kada ona iziskuje interakciju.

ZAVRŠNI DIO

Kreativno izražavanje kod djece. Djeci će se ponuditi tehnika olovke u boji radi jednostavnosti korištenja. Djecu će se navoditi da formiraju i nacrtaju daljnju radnju same priče. Da ju prošire i obogate. Mjenja se završetak priče. Motiv su čizme. Čizme koje lutaju ovisno o dječjoj mašti. Kako tko bude završio rad, ispričat će priču o tome što je nacrtao. Kartica sa slikom će se staviti u Kamishibai pozornicu ukoliko bude djetetu neugodno prezentirati pred ostalom djecom neće se tražit to od djeteta.